

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

реалізують зміст позашкільної освіти та виховання впровадженням гнучких програм і навчальних планів відповідно до 3-х рівнів навчання (початкового, базового й вищого), що відрізняє ці типи закладів від інших соціокультурних і виховних структур.

Центрами паралельної освіти є також загально-освітні школи, ліцеї, гімназії тощо, в складі навчально-виховних комплексів, які забезпечують у специфічних умовах діяльності безперервність загальної середньої освіти та позашкільного навчання та виховання учнівської молоді.

Основні завдання позашкільного навчання та виховання (паралельної освіти) реалізуються через спільну роботу з театрами, філармоніями, радіо, газетами, журналами, громадськими, дитячими та молодіжними організаціями тощо, які разом із закладами освіти впроваджують державну політику в галузі освіти й сприяють формуванню гармонійно-розвиненої особистості.

1. Модернізація вищої освіти і Болонський процес: Інформаційний м-л НМЦ ВО // Вища школа. – 2004. – №2 – 3.

2. Подольська Є.А., Яковлев А.О. Інститут освіти як соціокультурна система в умовах трансформації суспільства // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць / За ред. І.А. Зязюна та Н.Г. Ничкало. – У двох частинах. – Ч.1. – К., 2001. – 392 с.

3. Українсько-польський тандем // <http://www.kreschatic.kiev.ua/ua/3061/art/38781.html>

4. М. Brzozowski, S. Papla, Zajęcia pozaszkolne, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1963.

5. Dorota Rabczyńska (red.), Ciągłość i zmiana w obszarze profilaktyki społecznej i resocjalizacji, "Impuls", Kraków 2003, S. 91.

6. W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny, "Żak", Warszawa 1998.

7. J. Węgrzynowicz, Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1971.

8. R. Wroczyński, Pedagogika społeczna, PWN, Warszawa 1976.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2009

УДК 37.047

Богдан Токар, молодший науковий співробітник

Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У статті розглядаються умови організації професійно-орієнтаційної роботи серед учнівської молоді в умовах економічної кризи, окреслено основні труднощі при здійсненні даної діяльності, запропоновано можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: професійна орієнтація, учнівська молодь, економічна криза, центри професійної орієнтації, професійна мобільність.

Актуальність дослідження. У даний час світова громадськість опинилася у вирі світової економічної кризи, причини виникнення якої ще довго будуть досліджувати економісти, історики, політологи, соціологи та інші фахівці. Малоімовірно, що висновки багатьох з них будуть щирими й вірогідними. Але фактом є те, що сотні мільйонів людей у всьому світі змушені були змінити свій стиль життя: несподівана втрата праці, зменшення прибутків, відсутність засобів існування, навіть зникнення окремих професій тощо, міняють на очах обличчя світу. Відбувається на марші переоцінка цінностей. Люди змушені міняти свої

звички, види діяльності, побутові умови, дозволя, місце проживання. На жаль, Україна в силу історичних, зовнішньо-, а особливо, внутрішньо-політичних обставин опинилася в надважких умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації професійно-орієнтаційної роботи широко розглядалися як українськими так і зарубіжними авторами, цікавими для вивчення є праці Н. Побірченко, Ларса Андерсена...

Метою даної статті є розглянути деякі аспекти стану професійно-орієнтаційної роботи в умовах економічної кризи серед учнівської та позашкільної молоді, окреслити конкретні

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

проблеми в цій роботі, показати труднощі, що мають місце та вишукати ймовірні шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення поставленої мети слід зробити моніторинг попиту на професії, що був напередодні кризи, які з них ще користуються попитом (живучі), які відійшли на задній план (вразливі) й ті, що щезли як такі (минулі). Об'єктом дослідження тут є: громадяни, які працювали або працюють у різних галузях промисловості, сільського господарства, сфері послуг; члени їх родин; працедавці; працівники центрів зайнятості; органи статистики та соціальних служб.

У результаті проведених опитувань, співбесід, анкетувань можна зробити висновок, що ще в першій половині 2008 року серйозною проблемою для підприємців була відсутність належної кількості спеціалістів металообробних професій таких як токарі, фрезерувальники. Із розвитком будівництва значного поширення набуло ковальство. Кваліфіковані ковалі розшукувалися власниками будівельних фірм і кузень. Будівельний бум ішов паралельно із відродженням вторинного житла, де знайшли собі широке застосування практично всі названі професії.

Спорудження та влаштування великої кількості житла спричинилися до "меблевого буму", що покликав до праці велику кількість столярів та фахівців з деревообробки.

Відповідний економічний стан певних верств громадян стимулював розвиток сфери обслуговування: набуває розвитку готельний бізнес, виникають нові та перебудовуються вже існуючі кафе та ресторани, запитаною стає професія кухаря, офіціанта, бармена.

Із зростанням споживчих потреб у галузі харчування до праці широко залучалися пекарі та кондитери.

Розвиток торгової мережі від найменших крамничок до гігантських супермаркетів покликав до праці буквально цілу армію продавців (на загал це зовсім молоді люди, переважно дівчата).

Постійно відчувала потребу в робочих руках легка промисловість. Йдеться зокрема про швей. Представники більших вітчизняних швейних підприємств під час спільних заходів за участю працівників Центрів зайнятості, професійно-технічної освіти та загальноосвітніх навчальних закладів часто скаржилися на брак робочих рук. Причини були, в основному, відомі: нелегка, монотонна робота; скромна зарплата; незабезпеченість житлом; практично відсутність перспективи професійного росту.

Великий загін робітництва працював (і працює) в галузі перевізництва – це, в основному, водії та автослюсарі.

Постійними працедавцями робітників були і є організації енергетичної галузі, комунальних служб тощо.

Таким чином, ми здійснили лише побіжний огляд ринку праці для робітничих професій, що мав місце ще зовсім недавно в нашому регіоні.

Та ситуація кардинально змінилася з настанням економічної кризи. Немов за помахом злої чарівної палички застигли велетенські будівельні об'єкти, припинили виробництво заводи й фабрики, величезна армія молодих здорових людей опинилася без роботи. У першу чергу це торкнулося робітників-будівельників, за ними йдуть виробничники, непотрібними виявилось багато менеджерів, обслуговуючого персоналу, охоронців та ін. Дещо повільніше, але проходить вивільнення працівників торгівлі, сфери обслуговування. Швидко заповнили вакансії харчовики та перевізники.

Саме в цих умовах проявляється "професійна мобільність" – зміна трудової позиції або ролі працівника, зумовлена зміною місця роботи чи професії.

Отже, розгляньмо ситуацію, а що ж являє собою професійна орієнтація як система при такому стані справ? Як переконати молодого чоловіка стати мулярем чи кранівником коли він вказує на сотні безробітних з такими професіями? Розповідати про циклічність світових економічних криз, про вічність людських потреб і цінностей, про ріст зерна й діалектику? Ну що ж, можливо.

Так у рамках Програми діяльності Кабінету Міністрів України "Український прорив для людей, а не політиків" затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2008 року №14, та основних положень Концепції державної системи професійної орієнтації населення, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2008 р. № 842 Міністерство праці та соціальної політики розробило Проект постанови Кабінету Міністрів України "Про створення центрів професійної орієнтації населення", в якому говориться про те, що: "З метою розвитку державної системи професійної орієнтації населення, впровадження кращого світового досвіду в реалізації політики зайнятості та досягнення конкурентних переваг на національному ринку праці" далі в пункті 1 Проекту доручається Міністерству праці, Міністерству освіти та науки, Міністерству у справах сім'ї молоді та спорту, Міністерству оборони, Міністерству охорони здоров'я,

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Міністерству внутрішніх справ, Фонду соціального захисту інвалідів, Державному департаменту з питань виконання покарань до 1 січня 2010 року вжити заходів щодо створення мережі центрів професійної орієнтації населення. Отже, як видно з Проекту такого поважного документа, що побачив світ у жовтні 2008 року часові рамки його втілення є далеко не вузькими (особливо, якщо врахувати критичне становище з ростом безробіття в країні!).

До Проекту постанови додається проект Типового положення про центр професійної орієнтації населення, в якому йдеться зокрема про таке: Центр покликаний сприяти “ефективній зайнятості населення та задоволення потреб економіки в професійних кадрах шляхом реалізації єдиної державної політики в галузі професійної орієнтації у відповідній галузі та регіоні”.

Далі говориться про те, що Центр є складовою частиною **системи** професійної орієнтації населення. Отже, можемо сподіватися, що на урядовому рівні вже окреслюється розуміння необхідності існування такої системи!

Діяльність Центру має бути чітко спрямована на:

- забезпечення гарантованих законодавством України прав громадян на працю, вільний вибір або зміну виду трудової діяльності, професії та місця роботи згідно з покликаннями, здібностями професійною підготовкою, станом здоров'я та з урахуванням потреб регіонального ринку праці;
- підвищення конкурентоспроможності працівника на ринку праці шляхом стимулювання розвитку соціально-економічної ініціативи особи, її інтелектуального та трудового потенціалу;
- підвищення соціальної та професійної мобільності особи;
- розвиток **системи** професійної орієнтації у **відповідному регіоні**.

Створювати Центри передбачається за рішеннями органів, уповноважених управляти державним майном.

Центр у своїй діяльності повинен взаємодіяти з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності й громадянами.

Основними завданнями Центрів є:

- укладання угод із зацікавленими організаціями щодо надання їм платних послуг у сфері профорієнтації;
- проведення дослідно-експериментальної роботи щодо надання населенню профорієнтаційних послуг із застосуванням нових форм і методів;
- розробка, апробація та впровадження

методичних матеріалів у сфері професійної орієнтації;

- вивчення та впровадження передового міжнародного та вітчизняного досвіду з питань профорієнтації;

- проведення соціологічних опитувань та апробація програм соціологічних досліджень.

Центрам передбачається **надання певних прав**, серед яких:

- подання центральним органам виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики, освіти та іншим, пропозиції щодо удосконалення системи професійної орієнтації населення;
- укладання угод із зацікавленими організаціями щодо надання їм платних послуг у сфері профорієнтації;
- здійснення профілактичного консультування осіб, надання їм відповідних рекомендацій;
- одержання від органів виконавчої влади та місцевого самоврядування потрібну інформацію про перспективи соціально-економічного розвитку регіону, стан регіонального ринку праці, в тому числі в професійно-кваліфікаційному розрізі та іншу необхідну інформацію в порядку, передбаченому чинним законодавством.

У пояснювальній записці до проекту документа обґрунтовано необхідність прийняття акта, зокрема, про те, що: “на сучасному етапі в Україні система професійної орієнтації населення не забезпечує належної ефективності формування, відтворення та збереження людського потенціалу. У збалансуванні попиту і пропозиції на ринку праці та забезпеченні конституційних прав громадян її вплив недостатній”.

Очевидно, що як із самим проектом документа, так і з основними мотивами його появи не погодитися неможливо. Проте в Проекті ми не бачимо чіткого зорієнтування на систему професійно-технічної освіти, яка, за словами члена-кореспондента АПН України Я.Г. Камінецького є не лише школою навченості, але й умілості. “Вона є складним соціальним інститутом, покликаним надавати молоді повну середню освіту, робітничу професію середнього або високого рівнів кваліфікації, виконувати функції виробництва, інтернатної установи, здійснювати соціальний захист молоді, вести перепідготовку незайнятого населення і підвищення кваліфікації працюючих робітників” [4, 11] особливо, якщо врахувати те, що професійно-технічна освіта нерозривно пов'язана з професійною орієнтацією. Особливої ваги набирає професійна орієнтація молоді сьогодні, коли світова економічна ситуація показала мінливість попиту на ряд професій, їх престижність, живучість.

Говорячи про це надважливе питання слід

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

враховувати попередні напрацювання вчених і практиків у даній галузі.

Проаналізувавши ситуацію із профорієнтаційною роботою серед учнівської молоді слід відвести окрему сторінку ролі управлінських кадрів ПТНЗ. Адже саме тепер, як ніколи, видно постать керівника професійно-технічного навчального закладу, його далекоглядність, прогностичність, вміння орієнтуватися в ситуації, що склалася й здатність ефективно реагувати на поклики часу. Згадаймо великого британського історіософа А. Дж. Тойнбі, який стверджував, що історія це є **відповіді** людства на **виклики** послані вселенським розумом, божественним законом – **логосом** [7]. Отже, від того як зуміє керівник проаналізувати ситуацію, яка є і яка може виникнути в найближчому майбутньому, як зуміє висвітлити її перед колективом, які шляхи подальшого розвитку навчального закладу він накреслить, так і буде розвиватися цей колектив. Безумовно, крім керівника є працівники, батьки, вищі інстанції, органи виконавчої влади, громадськість, але при розгляді даного питання про роль першого керівника не говорити ми не маємо права. Проте, ні для кого не є таємницею, що від особистості керівника, його налаштованості великою мірою залежить подальша доля закладу і його вихованців.

У даний час дуже важливим є правильний вибір професій, що матимуть перспективу. Від цього залежить життєво важливе питання для кожного ПТНЗ – питання набору учнів.

Набір учнів до професійно-технічних навчальних закладів є прямо пов'язаний з професійною орієнтацією шкільної молоді. У цій діяльності є ряд нюансів, що є відомими лише тим людям, які мають чи мали безпосередню дотичність до цієї справи. У першу чергу слід розглянути питання розбіжності інтересів працівників ПТНЗ та загальноосвітніх навчальних закладів. Ніхто сьогодні не заявляє відверто, про те що має місце певне протиріччя в плані місця навчання старшокласників. Починаючи з перших місяців навчального року майстри виробничого навчання, викладачі училищ та ліцеїв приходять із скеруваннями в школи з метою провести профорієнтаційну роботу серед учнів 9-х, 11-х класів. І тут дуже часто можна відслідкувати типову картину: дирекція школи без жодного спротиву скеровує цього представника (на дуже не довгий термін) на зустріч з одинадцятикласниками, які вже, як правило, визначилися з тим, де вони планують навчатися після закінчення школи; і не рідко ми бачимо пряме небажання допускати працівника ПТНЗ до учнів

9-х класів. Причина зрозуміла – наповнюваність 10-х класів. Чи маємо ми тут право звинувачувати працівників загальноосвітніх шкіл у нерозумінні загальнодержавної ваги розвитку професійно-технічної освіти? Чи може закинемо їм відстоювання суто особистих споживацьких інтересів? Це було б абсолютним примітивізмом, адже ці ж звинувачення можна розглядати й щодо системи ПТО. Таким чином опиняємося перед прикритим фактом – люди, які виконують одну з найважливіших для суспільства функцій: виховання та освіти молодого покоління, підготовки його до активного життя опиняються “по різні сторони бар’єру”. Звичайно, ситуацію не слід перебільшувати та сприймати її буквально. Є багато педагогів, які вже в середніх класах бачать спрямованість дитини, її здібності й щиро радять батькам щодо вибору майбутньої професії своїм учнем. Просто й коректно пояснюють, що немає жодної драми в тому, якщо їх дитина не буде медиком чи юристом, а навпаки, користю буде для неї й для оточуючих, якщо свою трудову діяльність почне з робітничої професії, яка, до речі, нікому не перекриває шляху до подальшого розвитку особистості, а навпаки сприяє цьому. І знову ж це все зводиться до особистісного. Тут виникає запитання – а чи можна вирішити дану проблему на державному рівні, не порушуючи принципу рівного доступу до освіти всіх? Відповідь буде: так! Слід на найвищому рівні провести серйозний моніторинг – хто, і з якими знаннями, куди вступає на навчання, чому люди з рейтингом за результатами незалежного зовнішнього оцінювання 124 бали з 200 можливих мають змогу вступати на навчання до вищих навчальних закладів, чому не враховується середній бал атестата? А хто ж тоді прийде у професійний ліцей чи училище? Хто, в такому випадку буде працювати на підприємствах, перевозити людей, забезпечувати діяльність комунікацій, шити одяг та взуття, пекти хліб?! Чи все це й багато іншого мають робити люди, які з тих чи інших причин практично не змогли опанувати на достатньому рівні шкільної програми?! Тому справедливо апелює до найвищих освітянських інстанцій на найвищих державних форумах директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України, член-кореспондент АПН України Я.Г. Камінецький коли закликає Міністерство освіти і науки України підняти прохідний бал для вступників до ВНЗ бодай до 135 [5]. Практика лютого місяця 2009 року показала великий вплив бажаючих пройти незалежне зовнішнє оцінювання серед осіб, які

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

закінчили школу в попередні роки. Маючи можливість відслідкувати процес реєстрації кандидатів на проходження ЗНО мусимо відзначити, що значна кількість претендентів даної категорії відзначається надзвичайно низьким рівнем грамотності, багато людей, не замислюючись, для тестування 5 предметів з 5 можливих, що свідчить про їх повну невизначеність щодо вибору напрямку навчання. Такий стан справ породжує сумніви в серйозності, а тим більше в успішності їх намірів (але це ж велетенські кошти платників податків!). Ці, й багато інших фактів говорять про те, що надзвичайно потрібна система ЗНО потребує подальшого кардинального вдосконалення, адаптації до українських реалій. Ці питання ми піднімаємо в даній статті тому, що вони є прямодотичними до **системи** професійної орієнтації молоді, яку, як ми бачимо, держава наміряється розвивати й вдосконалювати, вже відомі перші кроки. Так у Чернівецькій області в лютому 2009 року встановлено в 15 школах медійні засоби ознайомлення з професією. Старшокласник чи хтось інший, може підійти до монітора, обрати професію що зацікавила й познайомитися з нею через професіограми, а також скласти професіографію [словник] індивіда для тої чи іншої професії. Новизна? Безумовно! Потрібна річ? Аякже! Але це може бути лише “пропедевтика” до вступу до професії. Для визначеності молоді людини з вибором свого життєвого шляху мусять відбутися ґрунтовні, мудрі неодноразові бесіди, з проведенням ефектних “днів відкритих дверей” у ПТНЗ, широкомасштабних свят професійно-технічної освіти, з яскравими виставками досягнень учнівських та педагогічних колективів, концертів художньої самодіяльності, спортивних змагань тощо. І характерним є те, що всі ці заходи проводяться й порою дуже яскраві. Автору цих рядків неодноразово доводилося бути на таких акціях. Надзвичайно подобаються вони й школярам, яких запрошують на ці заходи. Є реальні результати – випускники шкіл вступають на навчання до кращих професійно-технічних навчальних закладів. Але, на жаль таких молодих людей є ще недостатньо.

Пожавити справу можна, на наш погляд зблизивши професійно-технічні навчальні заклади із загальноосвітніми шляхом утворення навчально-виробничих комплексів з якнайширшим залученням (попри всі нинішні труднощі) виробників, підприємців сфери обслуговування [6]. Переконавши їх у необхідності підготовки якісних, висококваліфікованих фахівців, які будуть

вершити завтрашній день, зробити їх кровно зацікавленими в цій справі.

Тим більше, що хороші приклади тому є. Так в Україні на сьогоднішній день функціонує вісім дитячих залізниць. Розглянувши діяльність однієї з них (розмова із директором Львівської дитячої залізниці Д.І. Венгером) можемо з певністю сказати, що це є готовий приклад профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю. Так з 1951 року у Львові функціонує дитяча залізниця. Сьогодні на її базі діє 24 гуртки (для 600 школярів) у понад 20 львівських школах. Перший рік заняття проходять на базі шкіл, а в наступні роки діти займаються по неділях на базі залізниці у Стрийському парку. Тут уже відбувається справжнє входження в професію (школярі відпрацьовують навички справжніх залізничників): машиністів та помічників машиністів тепловозів, колійників, провідників пасажирських вагонів, касирів квиткових кас та ін. Чимало цих учнів пов'язує своє життя із залізницею. Після закінчення школи вони продовжують навчання у ВПТУ №52 або ж у Львівському технікумі залізничного транспорту.

Отже, модель наявна, залишилося закатати рукави. Та не все так просто. Воістину, нема пророка у своїй Вітчизні! Виявляється, що дитяча залізниця, яка є багаторічною втіхою для малих львів'ян та гостей міста Лева, стала на заваді міським чиновникам, які на місці залізниці планують збудувати ряд грально-розважальних комплексів для скоробагачків. А школярі з родин з невеликими статками (бо саме такі діти займаються в гуртках залізниці) будуть кинуті напризволяще.

Висновки. Ось така невесела відповідь лише на деякі з болючих питань щодо її системи професійної орієнтації в Україні.

Тому, щоб уникнути схожих і гірших ситуацій усі, кому не байдуже майбутнє держави й нації мусять:

- апелювати до найвищих ешелонів влади з вимогою дієво підтримати професійно-орієнтаційну роботу серед молоді на законодавчому рівні;

- домагатися розробки й впровадження системи серйозного моніторингу професійної придатності для учнів загальноосвітніх шкіл починаючи із середніх класів;

- ініціювати створення системи професійно-орієнтаційного навчання для батьків;

- вимагати прийняття ряду нормативних актів, що спонукали б роботодавців брати активну участь у профорієнтаційній діяльності;

- вимагати від Міністерства освіти і науки України встановлення реального, значно вищого

ЕСТЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА

рівня знань необхідного для вступу до вищих навчальних закладів.

На нашу думку, ці та інші заходи приведуть до лав професійно-технічної освіти справді обдаровану, талановиту молодь, яка творитиме майбутнє.

1. Закон України "Про професійно-технічну освіту". – К., 1998.

2. Національна доктрина розвитку освіти. – К., 2002.

3. Головатий М.Ф. Панасюк М.Б. Соціальна політика і соціальна робота: термінологічно-понятійний словник. – К., 2005. – С. 334 – 336.

4. Камінецький Я.Г., Клим Б.І., Копельчак М.П., Криницька Л.Я., Субтельна Г.В. Управління підготовкою кваліфікованих робітників та

фахівців у регіоні: організаційно-педагогічні та економічні засади: Монографія / Я.Г. Камінецький. – Львів, 2004. – 384 с.

5. Камінецький Я.Г. Професійно-технічна освіта: виклики сьогодення і потреби системних змін//Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007. – №6. – С. 238.

6. Копельчак М.П. Теоретико-методологічні засади підприємницької діяльності професійно-технічного навчального закладу в умовах ринку. Організаційно-економічні механізми функціонування професійно-технічної освіти в ринкових умовах: Монографія / Я.Г. Камінецький. – Львів: Сполом. – С. 116 – 127.

7. Тойнби А.Дж. Постижение истории. – М., 1991. – С. 9.

Стаття надійшла до редакції 04.06.2009

УДК 378.124.036

Сергій Барвік, доцент кафедри музичної педагогіки
Мукачівського гуманітарно-педагогічного інституту,
заслужений артист України

ЕСТЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА

Дана стаття спрямована на розкриття естетичних та аксіологічних вимірів у самовдосконаленні молодого педагога у роботі з учнями через самоосвіту, навчання, виховання. Однією з форм естетизації освітньо-виховного процесу є музичне мистецтво, яке здатне якнайглибше проникнути у світ підсвідомого й вплинути на світосприйняття як учнів, так і самого вчителя.

Ключові слова: самовдосконалення, молодий педагог, естетичні основи, музика.

Постановка проблеми. Проблема післядипломного вдосконалення особистості педагога засобами музичного мистецтва є однією з важливих проблем у сучасному постіндустріальному суспільстві, оскільки процеси демократизації сучасного українського суспільства привели до помітної динамізації, оновлення й збагачення національної освіти. Одночасно ці процеси викликали суттєвий перегляд вимог до педагогічних кадрів. На сьогодні пріоритетного значення в покращенні фахової підготовки та післядипломному вдосконаленню особистості молодого педагога набуває вміння чітко орієнтуватись у вирі інформативних технологій і впевнено відбирати необхідне, вартісне, посправжньому новітнє.

З аналізу сучасного стану вітчизняної освіти можна зробити висновок про взаємодію двох

різноспрямованих факторів. Так, зовнішній пов'язаний з драматичною зміною ціннісних орієнтирів, зниженням рівня фінансування, погіршенням матеріального забезпечення освітніх закладів; внутрішній свідчить про те, що рушійною силою розвитку сучасної освіти є інноваційний рух, який набуває дедалі більшої масштабності.

Особливо важливим самовдосконалення молодого педагога стає в період загальнодержавної модернізації системи загальноосвітньої школи, коли кожного трудового дня перед молодим педагогом постійно виникають невідповідності між накопиченими в педагогічному ВНЗ знаннями, тільки що сформованими на основі невеликого педагогічного досвіду навичками, покликаними вирішувати завдання, що ставились педагогу попередніми вимогами загальноосвітньої школи, й новими, ще не досить чітко усвідомленими